

¡BOMBA!

El canciller trajo el cuento de Covax y la vacuna, y le prometen la luna nomás al 20 por ciento

K'uintsil

Miércoles 30 de septiembre de 2020

CAMPECHE · YUCATÁN · QUINTANA ROO · AÑO 6 · NÚMERO 1327 · www.lajornadamaya.mx

U MEYAJIL CHA' SUUK U BEETA'AL TUMEN MAAYAOBE', TALAM YANIK

ACTIVIDAD CHICLERA DE SELVA MAYA, EN CRISIS

CHETUMAL. Chiczae' jump'éeel mola'ay jóok' ka'aj jeel líik'sa'ab u meyajil chiclero'ob káaj tu ja'abil 1997 te'e baantao', ts'o'okole' tak walkila' jump'éeel mola'ay asab k'ajóolta'an yéetel mu'uk'an yanik tu lu'umil Quintana Roo. Ba'axo'ob ku konik, ba'ax ku beetike' ku jóok'ol ti' ya' ku yantal ich k'áax, ts'o'okole' chímpolta'ano'ob ti' 32 u p'éeel noj lu'umo'ob; u ya'abil cha' wa chiicle ku beetiko'obe' ku ko'onol tu chúumukil yéetel tu noojolil México, ba'ale' yóok'lal ba'ax táan u yúuchul yéetel pak'be'en k'oja'anile' j-ém kex u chúumukil ti' le beyka'aj suuk u beeta'alo'. U ochenta por cientoil cha' ku beetiko'obe' ku biinsa'al konbil Europa, ba'ale' óoli' laj k'a'al ba'al óoli' jo'op'éeel winalo'obi', le beetik mola'aye' anchaj u séeb péek ti'al u kaxtik u jóok'ol táanil tu paach k'iin, ti'al xan u jeel líik'sa'al náajal ku beetik. Jesús Manuel Aldrete Terrazas, máax jo'olbesik Consorcio Chiclero SC de RL beyxan Chiczae', tu tsikbaltaj bix úuchik u káajal u meyajob yéetel ba'ax talamilo'ob yanchaj ti' ka'aj káaj u meyaj Quintana Roo. Tu tsolaj ti' jump'éeel k'áatchi' tsikbale', u meyajil cha'e' u máansmaj jejeláas talamilo'ob ichil tuláakal k'ajla'ayil, lik'ul úuchik u yojéelta'al ku páajtal u meyajta'al ti'al u ts'o'okbal siiglo XIX, le je'elo' u k'áat u ya'ale' tu Péetlu'umil Yucatáne' maanal 100 ja'abo'ob káajak u meytajta'al, u ko'onol yéetel u beeta'al.

JOANA MALDONADO / P10